

ДО 150 РІЧЧЯ ПЕРШОЇ ЕЛЕКТРИЧНОЇ ЛАМПОЧКИ

Вергун В. Г., Саприкін М. Г., Слободчиков М. К.

Національний технічний університет

«Харківський політехнічний інститут», м. Харків

Більшість людей вважає, що електрична лампочка – американський винахід, яку розробив силою власного розуму і подарував людству Томас Едісон. Тем більш, що в США в одній з пожежних команд і досі працює лампочка розжарювання, яку включили ще у часи Едісона. Лампочка невелика за потужністю, але палає більш, ніж 100 років. Але винахідником лампи є зовсім не Едісон, а російський винахідник – Олександр Миколайович Лодигін, який народився в 1847 р. Саме йому вдалося в 1874 році за допомогою ламп власної конструкції освітити Галерну гавань в Петербурзі.

Цікаво, що перші варіанти ламп Лодигіна не були звичними нам, тобто, вакуумними. Їх були виконано на основі вугілля. Але й строк служби такої лампи не перевищував 30–40 хвилин. Місцеві бізнесмени вклади деяку суму грошей в розвиток ламп Лодигіна і широкому загалу вони були відомі під назвою «лампи Козлова» – по імені банкіра, який був Головою товариства, яке займалося виготовленням таких ламп.

Технічний прогрес не стоїть на місці і подальшим вдосконаленням ламп займався помічник Василь Федорович Дидріхсон. Йому вдалося врахувати недоліки лампи Лодигіна та створити лампу, яка могла працювати 5–6 місяців.

Досліджуючи недоліки ламп, Дідріхсон довів, що основною проблемою ламп є неоднорідність вуглецевих циліндрів. Тоді винахідник почав робити чималу кількість дослідів по обвугленню різноманітної деревини. Це призвело його до успіху.

Значно пізніше, в 1876 р. лейтенант Хотинський презентував декілька ламп російської конструкції Томасу Едісону, який також запропонував використовувати вуглецеві ниті для ламп. Але винахід Дидріхсона було зроблено раніше! З 1876 р. починається використання «електричних свічок», розробки Павла Яблочкова.

Едісон незабаром запатентував свою лампу, яка була на 99% розроблена завдяки вітчизняній науковій думці. З грудня 1879 р. Томас Едісон освітлював власну лабораторію електричними лампами накалювання. Йому вдалося розробити електричний патрон, запобіжники, лічильник електроенергії, джерела електричного струму, а також дослідити паралельне та послідовне з'єднання ламп тощо.

Під новий, 1880 рік до лабораторії Едісона з'їхалося більш, ніж 3000 людей, щоб подивитися на електричне освітлення. В тому ж році такими лампами був освітлений пароплав «Колумбія».

А Всесвітня виставка 1881 р. в Парижі сприяла ще більшому завоюванню світу лампами накалювання. І, навіть, збори виробників цих ламп в 1930 р., на яких було вирішено, що лампа не повинна працювати більше 1000 годин, не вплинула на популярність таких ламп. Лампи накалювання почали витіснятися лише на початку ХХІ сторіччя більш економними лампами денного світла.